

ضرورت توجه به توان بخشی در آموزش و پرورش استثنایی

در سال‌های اخیر رویکرد جدیدی در این زمینه مطرح شده است. "توان بخشی مبتنی بر جامعه" (CBR) رویکردی اجتماعی نسبت به پیشگیری از معلولیت، توان بخشی و تساوی فرصت‌ها برای افراد معلول است که براساس آن جامعه نسبت به پیامدهای ناتوانی و معلولیت و وضعیت افراد معلول آگاه شده و انگیزه کافی برای توسعه راهبردهای پیشگیری از معلولیت و بهبود توان بخشی و فعالیت در این زمینه‌ها در آنان ایجاد می‌شود. بنابراین "توان بخشی مبتنی بر جامعه" یک اقدام توسعه اجتماعی است که رابطه‌ای فعال و پویا بین جامعه، خدمتگزاران و سیاست‌گذاران سطوح حمایتی به وجود آورده تا از طریق آن فرد ناتوان به عنوان جزیی از اجتماع در نظر گرفته شود، نه مددجویی منفعل که نیاز به مداخله خارجی برای معلولیت خود دارد.

اهمیت و ضرورت توان بخشی برای معلولان و به ویژه دانش‌آموزان استثنایی که در سنین رشد قرار دارند، ایجاب می‌کند که سیاست‌گذاری‌ها در زمینه ناتوانی، معلولیت، پیشگیری و توان بخشی مورد بازنگری قرار گرفته و شرایط و تدابیر لازم برای افزایش آگاهی جامعه نسبت به معلول و معلولیت فراهم شود، شرایط اجتماعی برای فعالیت موثر و همگام معلولان با سایر افراد جامعه فراهم گردد و هیچ‌کس به دلیل محدودیت‌های جسمی یا روانی از حقوق مساوی با سایر افراد محروم نگردد.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی با توجه به این ضرورت‌ها توجه خاصی در زمینه توان بخشی مبذول داشته و ضمن اختصاص نیروهای متخصص به مراکز آموزشی، سیاست‌ها و راهبردهای ویژه‌ای را تنظیم کرده و امید آن دارد که در سایه این تلاش‌ها، توان بخشی دانش‌آموزان در مراکز آموزشی به موثرترین شکل انجام پذیرد و بهترین نتیجه را برای این عزیزان به ارمغان آورد.

زیر نویس :

واقعیت این است که با وجود گسترش خدمات بهداشتی و درمانی و بهبود تغذیه و سطح زندگی جوامع، هنوز تعداد بسیاری از افراد جامعه بنا به دلایلی دچار معلولیت هستند و با توجه به تمامی پیشرفت‌ها، معلولیت به عنوان یک واقعیت همچنان وجود داشته و خواهد داشت.

در حال حاضر بیش از ۵۰۰ میلیون نفر از مردم جهان به علل مختلف از لحاظ ذهنی و یا جسمی دارای معلولیت بوده و این پدیده باعث شده تا روند زندگی مطلوب قشر قابل توجهی از افراد جامعه با موانع جدی روبه‌رو شود و آنان را در رسیدن به موقعیت‌های فردی و اجتماعی با موانعی مواجه سازد.

اگر چه پیشرفت‌ها نتوانسته‌اند جلوی بروز کامل معلولیت را بگیرند، در سال‌های اخیر تحولی شگرف در وضع معلولان به وجود آمده و توان بخشی به عنوان یک رشته تخصصی به مدد این عزیزان آمده است، به گونه‌ای که معلولان نه تنها از برکت زندگی شخصی موفق‌تری برخوردارند، بلکه می‌توانند افراد مفیدی برای جامعه بوده و خدمات شایان توجهی به جامعه ارایه دهند.

توان بخشی فرایندی هدفمند به منظور قادر ساختن فرد آسیب‌دیده و رساندن او به سطح کنش مطلوب روانی، جسمانی و اجتماعی و مجهز نمودن او به ابزارهایی برای تغییر زندگی خویش است. این فرایند می‌تواند شامل روش‌هایی برای جبران از دست دادن یک توانایی یا غلبه بر محدودیت‌ها و یا تسهیل سازگاری اجتماعی باشد. به طور کلی هدف از توان بخشی آن است که افراد ناتوان بتوانند از حداکثر کارایی خود بهره‌گرفته و احساس خود ارزشمندی و مفید بودن برای جامعه داشته باشند.

در زمینه توان بخشی باید اقداماتی را انجام و ارایه داد. شناسایی، تشخیص و اقدام بهنگام در مرحله اول قرار دارد و سپس مراقبت و درمان پزشکی، مشاوره، آموزش مهارت‌های زندگی، خدمات آموزش ویژه، خدمات توان بخشی حرفه‌ای و پیگیری، گام‌های بعدی است.